

La mar i la costa, un horitzó limitat

Al Gore, el vicepresident dels Estats Units i probable candidat a presidir la nació més poderosa del món, recull en el seu llibre *La terra en joc, ecologia i consciència humana* l'experiència d'un malson. Narra la seva estada a Aral, un mar interior que a la dècada dels vuitanta encara era el quart llac en extensió de tota la Terra i que, per contra, avui és un desert, si més no en una gran part de la seva superfície. Al Gore ho descriu així: "Èrem a ple sol, a la coberta d'un pesquer capaç de fer, en un dia bo, una captura de cinquanta tones. Però aquell no era un dia propici. Encara que érem al que havia estat el banc de pesca més productiu de tota Àsia central, n'hi havia prou per entendre que les perspectives d'una bona captura eren, com a mínim, dubtoses. Allà on unes ones de color verd blavós haurien de topa contra el vaixell, només hi havia arena, arena seca (...). La resta de la flota pesquera també descansava sobre l'arena, dispersa entre les dunes que se succeïen fins a l'horitzó".

És evident que si rememoram les paraules d'Al Gore sobre la tragèdia mediambiental que pateixen els territoris de l'ex Unió Soviètica no tractam d'establir cap paral·lelisme directe. La nostra mar Mediterrània no és, naturalment, cap llac interior i, per tant, les possibilitats d'assecar-la no poden ser preses en consideració, ni que sigui remotament. I, no obstant això, la contaminació de les seves aigües, el descens de la riquesa piscícola a causa de la sobreexplotació i del constant increment de la pressió demogràfica sobre la costa fan que els efectes puguin ser comparables. En un cas la conseqüència serà la desertització real i dura, mentre que en l'altre parlarem d'una desertització referida a la pèrdua progressiva de recursos. En ambdós casos, però, jugam amb la vida futura sobre el planeta.

La mar és una font de riquesa per a la humanitat i per molt infinita que sembli no podem jugar a la lleugera amb els seus recursos. Anne Platt McGinn, membre de l'equip de Worldwatch, que redacta l'informe anual sobre *l'Estat del Món*, escriu sobre la necessitat de traçar un nou rumb per als oceans. Els maltractam, però "avui -escriu- depenem dels oceans com a proveïdors d'aliments i de combustible, com a mitjà de comerç i d'intercanvi, i com a base per a les ciutats i el turisme". La mar facilita als humans el 16% de les proteïnes que consumim, però, sobretot, és la llar de més de dos mil milions de persones que viuen a menys de cent quilòmetres de la costa. I és, també, la destinació de milions de turistes que cada any volen passar les vacances a les platges.

Protegir els oceans, evitar que l'escalfament de la Terra provoqui el seu creixement, de manera que, a diferència del que va passar a Aral, les aigües envaeixin zones costaneres, és una missió que es planteja seriosament tot l'ecologisme, inclòs Al Gore. Però el perill d'arribar tard o de veure's sotmès als grans interessos multinacionals és més fort encara que la voluntat de posar-hi remei. Malgrat la importància dels oceans per a la nostra economia i per al nostre benestar, la humanitat ha portat tots els oceans del món molt prop dels seus límits naturals i en alguns casos més enllà. En el passat, els oceans imposaven temor a causa de la seva immensitat i, per això, hom pensava que eren infinits. Avui el temor és diferent, perquè l'home assenyat sap dels límits i coneix que l'impacte humà sobre la mar i la terra ja supera els límits naturals.

I a les Illes Balears, quina és la situació?, la tragèdia de la mar d'Aral o els grans problemes mediambientals del planeta ens poden semblar llunyans. Però no és així. La nostra societat, amb el seu desenvolupament turístic, exerceix una pressió sobre la costa que sobrepassa la mitjana mundial. Certament que s'han fet grans avanços quant a depuració d'aigües brutes, però la qualitat de les aigües marines, amb proliferació de plàstics i morques, ens demostra amb una simple ullada que som enfora de trobar la solució a un dels problemes que més afecten l'entorn. D'altra banda, una població que a través del turisme viu tan directament relacionada amb la mar hauria de tenir més cura de les qüestions mediambientals d'abast planetari i que, sens dubte, prest o tard es faran sentir sobre nosaltres. Contemplar les catàstrofes naturals o els conflictes bèl·lics ens fa ser solidaris. En el cas de la mar, no es tracta només de ser solidaris sinó de lluitar pel nostre benestar i supervivència.

Per això GEA, que en els seus dos primers números ja ha introduït aquest tema (entrevista a Paolo Bifani en el número 1 i entrevista a Isabel Moreno, en el n. 2) ha volgut dedicar el gruix de la seva tercera entrega a analitzar l'horitzó de la mar i de la costa des del context de la situació universal, tot i que la visió sigui local. El fet de ser a unes illes i que el turisme tengui un pes gairebé absolut a la nostra economia ens fa ser protagonistes directes d'una història que abasta tots els horitzons del planeta i no només el nostre. Però, al capdavant, la nostra feina és aquí, i la nostra contribució a la pau mediambiental del planeta comença per fer dissabte a ca nostra, per posar-nos en línia amb les avantguardes proteccionistes, abans que sigui tard.

gea
quadern de la terra

núm. 3 - octubre, 1999

Edita: Obra Social i Cultural de "SA NOSTRA" Caixa de Balears

"SA
NOSTRA"
Obra Social
i Cultural

C. Ter, 16. 07009 Palma.
Tel. 971 17 19 25 - Fax 971 17 17 95
E mail: aramis@sanostra.es

Consell Assessor:

Miquel Alenyà, Miquel Pascual,
Andreu Ramis, Joan Mayol,
Albert Catalan, Miquel Rayó.

Director: Sebastià Verd

Secretària de redacció:
Magdalena Mulet

Redactors i col·laboradors:

Jordi Calleja, Gina Garcías,
Maria Ferrer, Miquel Massutí,
Antoni Oliver.

Redacció: Fundesba S.L.

F. de Borja Moll, 10 - entresòl
Tel. 971 71 16 61.
07003-Palma.

Disseny i realització:

Eparrutx, Tel. 971 42 09 66
Dipòsit Legal: PM-433-1998

Preu: 500 pta
Subscripció: 1.500 pta
(tres números per any)

TARJA DE SUBSCRIPCIÓ

Nom i llinatges

.....

Adreça

Ciutat C/P

Tel Fax

Dades bancàries:

"SA NOSTRA" Caixa de Balears, oficina

Compte corrent/llibreta d'estalvis núm.

Per a subscripcions emplenau aquesta tarja i adreçau-la a:
"SA NOSTRA" Caixa de Balears - Obra Social i Cultural,
c. Ter, 16, 07009 Palma, fax 971 17 17 95,
o bé per correu electrònic, a: aramis@sanostra.es

*Els tres primers números de GEA - Quadern de la Terra
seran de franc, a partir de la recepció d'aquesta subscripció.*